

POSLOVNE ZONE - BITNI ELEMENTI GOSPODARSKOG RAZVOJA VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

SAŽETAK

U radu se ukazuje na utjecaj poslovnih zona na lokalni i regionalni razvoj nekog područja. Poslovne zone utječu na suvremeno gospodarstvo, kao i na privlačenje stranih investitora u određeno područje koji pridonose gospodarskom razvoju. Podizanje efikasnosti i konkurentnosti na domaćem i na inozemnom tržištu predstavlja ključno razvojno pitanje. Pri stvaranju konkurentne pozicije važna je uloga države, ali i jedinica lokalne uprave i samouprave. Grad Varaždin, u kratko vrijeme, postao je poželjna investicijska zona i ogledni primjer za ostatak Hrvatske. Zahvaljujući izvrsnom prometnom položaju, gdje dolazi do križanja europskih prometnih koridora, blizini mnogih zemalja i vrijednim ljudima, Varaždinska županija (u daljnjem tekstu Županija) je područje dinamičnog razvoja, otvorena prema novim načinima razmišljanja i spremna za brze promjene.

Rad je strukturno podijeljen u dva dijela. U prvom je dijelu izvršena kratka analiza sadašnjega gospodarskog stanja Županije i grada Varaždina. U drugom dijelu rada definiran je pojam i vrsta poslovnih zona, kao i njihovih obilježja, temeljni razlozi i ciljevi osnivanja zona. Prikazan je način rada Slobodne zone Varaždin kao najrazvijenije slobodne zone u ovom dijelu Hrvatske.

Osim poduzetničkih zona na području Varaždina djeluje i Tehnološki park koji predstavlja važan segment privlačenja mladih i visokoobrazovanih kadrova koji svojim idejama u novoosnovanim poduzećima ne mogu opstati na tržištu ukoliko im se na početku ne pomogne. Na kraju ovog dijela rada ukratko je prikazan budući projekt Biotehnološkog parka, koji će biti od iznimne važnosti za razvoj gospodarstva i obrazovanja u sjevernom dijelu Hrvatske.

KLJUČNE RIJEČI: poslovne zone, tehnološki park, regionalni razvitak

1. Uvod

U ovom se radu polazi od sljedeće pretpostavke: instrumenti gospodarske politike korišteni u gradu Varaždinu predstavljaju uspješan model koji bi se trebao primjenjivati i u ostalim dijelovima Republike Hrvatske. Uspjeh Varaždinske županije leži u činjenici kako se u financiranju svoga razvoja oslanja na vlastite izvore potpomognute privatnim kapitalom kao i podrške od strane institucija na razini Republike Hrvatske i Europske unije. Isto tako, bitnu ulogu predstavljaju jedinice lokalne samouprave u participiranju ulaganja i razvoju infrastrukture. Mnoge mjere i aktivnosti poticanja maloga gospodarstva uspješno su realizirane u suradnji državne i lokalne vlasti, znanstvenih i obrazovnih institucija te privatnog sektora. U radu je prikazano kako je grad Varaždin

donošenjem strategije razvoja grada, unapređenjem poduzetničke klime, izgradnjom potrebne infrastrukture, poticanjem razvoja novih tehnologija te dobrim geografskim položajem, postao vrlo poželjno investicijsko odredište.

Privlačenje domaćih i stranih investitora predstavlja način razvoja poduzetničkih aktivnosti, olakšava pristup modernim tehnologijama i novim znanjima te povećava konkurentnost proizvoda i usluga na domaćem i inozemnom tržištu. Također, konkurentnu prednost predstavlja briga i djelovanje na podizanju razine obrazovne strukture koja će u budućnosti predstavljati osnovnu snagu za razvoj ovoga kraja. U Varaždinskoj županiji radi se na način da svaka općina, grad i na kraju županija određuje prioritete čijom se realizacijom može ostvariti gospodarski napredak, a time i porast standarda stanovništva. U konačnici,

cilj je potvrditi kako dobra suradnja lokalne vlasti, gospodarstva, obrazovnih i potpornih institucija pretvara Varaždin u „grad po mjeri čovjeka“ te tako postaje predvodnik regionalnog razvoja i primjer dobre prakse.

2. Metodologija istraživanja

U svrhu dokazivanja definiranih problema i postavljenih ciljeva te hipoteze istraživanja, u radu je korišteno nekoliko skupina metoda. Za potrebe definiranja poslovnih zona korištena je desk research metoda, a u samoj izradi rada korištene su opće znanstvene metode:

1. Metode analize i sinteze pomoću kojih su izvršene analize postojećega gospodarskog stanja Varaždinske županije u svrhu prikazivanja uspješnosti poslovanja.
2. Metoda komparacije kojom smo prikazali korištenje financijskih sredstava za osnivanje i razvoj poslovnih zona.
3. Metoda analize slučaja kojom smo pokušali približe prikazati i analizirati poslovne subjekte unutar poslovnih zona.

Osim navedenih metoda korištene su i sljedeće: povijesna metoda, induktivna i deduktivna metoda, statistička metoda te tablično i grafičko prikazivanje statističkih podataka. U izradi rada prikupljani su, korišteni i obrađivani podaci iz domaćih i međunarodnih statističkih izvora, prvenstveno vezani za poglavlja o gospodarskim kretanjima u Varaždinskoj županiji. Analizirani su i relevantni dokumenti koji predstavljaju institucionalnu bazu za razvoj poslovnih zona te su u tu svrhu korišteni podaci Državnog zavoda za statistiku, Gospodarske komore, službenih glasila županije kao i službenih web stranica poslovnih zona.

3. Analiza gospodarstva varaždinske županije

U prošlosti je gospodarstvo Varaždinske županije prvenstveno činila poljoprivredna proizvodnja te prerađivačka industrija (tekstilna, drvna, kože i obuće te prehrambena) s osnovnim obilježjem intenzivnosti u radu u kojem su nositelji djelatnosti bila poduzeća u društvenom vlasništvu. U današnjoj gospodarskoj strukturi prevladavaju „stare“ industrije, prehrambena industrija, proizvodnja tekstila, prerada drva i proizvodnja namještaja, metalna industrija, a razvijaju se i „nove“ industrije kao što su

ICT¹, logističke i poslovne usluge, reciklaža i alternativna energija, biotehnologija. Osnovna obilježja gospodarstva Varaždinske županije:²

- dobra prometna lociranost, koja je svoju valorizaciju dobila završetkom izgradnje autoceste Goričan-Varaždin-Zagreb, omogućila je gospodarsku i kulturnu povezanost kako sa zemljama srednje i istočne Europe, tako i s Jadranom;
- prvenstveno zahvaljujući pravcu za luku Rijeka,
- u strukturi gospodarstva, najvažniji dio čini industrija, u odnosu na znatno slabije razvijene ostale djelatnosti i poljoprivredu;

Tablica 1. Ključni sektori Varaždinske županije

Tradicionalni	Razvoj	Budućnost
Tekstil, koža	ICT	Tehnologija okoliša
Proizvodnja metala	Logistika	Alternativna energija
Namještaj	Recikliranje	Zdravstveni turizam
Proizvodnja hrane	-	Biotehnologija
Gradivinarstvo	-	-

Izvor: Obradili autori

- županijom dominira prerađivačka industrija s dugom tradicijom, ali pretežno zastarjelom tehnologijom i opremom;
- tradicionalna orijentacija prema izvozu prvenstveno prerađivačke industrije, koja preko 50% svoje proizvodnje, odnosno ukupnih prihoda, ostvaruje u izvozu; najveći dio izvoza, oko 70%, ostvaruje se u zemljama Europske unije (HGK, ŽK Varaždin, 2004.);
- područje županije ne raspolaže posebno značajnim prirodnim resursima; veći značaj imaju potencijali za poljoprivrednu proizvodnju, posebno s aspekta osnove sirovine za prehrambenu industriju; poljoprivredna proizvodnja još je uvijek na nižoj razini i ne predstavlja značajniji izvor robe za tržište, izuzev organizirane moderne proizvodnje u peradstvu i kozarstvu; upravo u tom području leži najveći neiskorišteni potencijal;
- naslijeđena strukturna problematika gospodarstva iz ranijeg razdoblja, ratne štete, proces privatizacije ranijih društvenih poduzeća s

¹ ICT – Informacijska i komunikacijska tehnologija omogućava uporabu računala za obradu podataka i razmjenu podataka u elektroničkom obliku

² Gospodarstvo Varaždinske županije, HGK, Županijska komora Varaždin, Varaždin, listopad 2004., str. 29

određenim negativnim pojavama koje nisu mimoišle ni gospodarstvo Županije, te vođena makroekonomska politika, uzrokuju izrazitu nelikvidnost gospodarskih subjekata;

- među prirodnim resursima od velikog značaja su termalne vode, koje su osnova razvoja zdravstvenog turizma, kao i poznata lovna područja i lovišta u razvoju lovno turizma;
- Županiju obilježava velik broj marljive i obrazovane radne snage; proces restrukturiranja gospodarstva unatrag deset godina smanjio je broj zaposlenih osoba u gospodarstvu, posebno prerađivačkoj industriji, no zadnjih godina stanje se stabiliziralo.

U nastavku slijedi kratak pregled poslovnih subjekata Varaždinske županije.

Tablica 2. Poslovni subjekti u Varaždinskoj županiji, stanje 30. lipnja 2008.

Vrsta poslovnog subjekta	Registrirano/aktivno	Republika Hrvatska	Varaždinska županija
Trgovačka društva	Registrirano Aktivno	123.907 98.898	3.444 2.784
Poduzeća i zadruge	Registrirano Aktivno	81.806 7.531	1.838 122
Ustanove, tijela, udruge, fondovi i organizacije	Registrirano Aktivno	53.089 20.054	2.039 698
Ukupno pravne osobe	Registrirano Aktivno	258.802 126.483	7.321 3.604
Obrt i slobodna zanimanja	Aktivno	101.354	3.349
Obrt i slobodna zanimanja	Aktivno	101.354	3.349

Izvor: DZS³, Obradili autori

Može se zaključiti kako u Županiji aktivno djeluje 3.604 pravnih osoba (trgovačka društva, poduzeća i zadruge, ustanove, tijela, udruge i fondovi) te približno isti broj obrtnika i slobodnih zanimanja (3.349) (Tablica 2.). Veći dio pravnih osoba posluje u obliku trgovačkog društva (2.784 subjekata), koji se dalje raščlanjuje na dionička društva u kojem djeluje

³ Poslovni subjekti prema NKD-u 2002. po županija, stanje 30. lipnja 2008. (2008), Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Priopćenje broj.11.1.2/1

69 subjekata, društvo s ograničenom odgovornošću s 2.686 subjekata te ostali oblici subjekata u kojem ima aktivno samo 29 poduzeća. Razlog velikom broju poslovnih subjekata na području Županije jest pomoć institucija kod administrativnih, pravnih i financijskih poteškoća, pomoć malim i srednjim tvrtkama u cilju korištenja programa EU, pomoć u nabavi kapitala, poticanje integriranja malih i srednjih tvrtki, zatim poticanje marketinških aktivnosti, uvođenje novih tehnologija kao i briga o poduzetničkoj infrastrukturi i edukaciji poduzetnika. Upravo ove aktivnosti predstavljaju konkurentske prednosti koje utječu na privlačenje investitora i ulagača u ovo područje.

S obzirom na poslovanje poduzetnika s dobitkom ili gubitkom u 2007. godini (2.) vidljivo je kako 75%, odnosno 1.816 poduzetnika posluje pozitivno, odnosno njihovi su prihodi veći od troškova, dok se ostalih 25% poduzetnika nalazi u financijskom gubitku. U odnosu na ostale županije RH, poduzetnici Varaždinske županije nalaze se na petome mjestu prema poslovanju s dobiti te se može zaključiti kako je uspješnost njihova poslovanja iznatprosječna.

Uspješnost poslovanja u Županiji ilustrirat će analiza rezultata poslovanja poduzetnika u Hrvatskoj na razini općina, kojih je u cijeloj državi ukupno 552. Grad Varaždin zauzima peto mjesto. Analiza pokazuje da je u gradu Varaždinu 2007.g. djelovalo 1.365 poduzetnika s ukupno 23.445 zaposlenih.

Tablica 3. Poduzetnici koji su poslovali s dobiti i poduzetnici koji su poslovali s gubitkom u 2007. godini

Županija	Broj poduzetnika	Poduzetnici s dobiti		Poduzetnici s gubitkom	
		Broj	Udjel u županiji u %	Broj	Udjel u županiji u %
Zagrebačka županija	4.970	3.861,00	77,7	1.109	22,3
Krapinsko-zagorska županija	1.398	1.054,00	75,4	344	24,6
Sisačko-moslavačka županija	1.384	967	69,9	417	30,1
Karlovačka županija	1.593	1.059,00	66,5	534	33,5
Varaždinska županija	2.430	1.816,00	74,7	614	25,3
Koprivničko-križevačka županija	1.179	871	73,9	308	26,1
Bjelovarsko-bilogorska županija	1.254	976	77,8	278	22,2
Primorsko-goranska županija	7.891	5.016,00	63,6	2.875	36,4
Ličko-senjska županija	519	362	69,7	157	30,3
Virovitičko-podravska županija	667	480	72	187	28
Požeško-slavonska županija	542	363	67	179	33
Brodsko-posavska županija	1.261	956	75,8	305	24,2
Zadarska županija	2.355	1.515,00	64,3	840	35,7
Osječko-baranjska županija	3.535	2.426,00	68,6	1.109	31,4
Šibensko-kninska županija	1.524	857	56,2	667	43,8
Vukovarsko-srijemska županija	1.281	972	75,9	309	24,1
Splitsko-dalmatinska županija	9.225	6.053,00	65,6	3.172	34,4
Istarska županija	7.922	4.332,00	54,7	3.590	45,3
Dubrovačko-neretvanska županija	3.029	1.872,00	61,8	1.157	38,2
Međimurska županija	2.104	1.568,00	74,5	536	25,5
Grad Zagreb	27.469	19.823,00	72,2	7.646	27,8
UKUPNO RH	83.532	57.199,00	68,5	26.333	31,5

Izvor: Fina

Osim prethodne analize, kratak prikaz robne razmjene Županije, od 2003. godine do lipnja 2008. godine, upućuje na kretanje vanjskotrgovinskog deficita i razdoblje većeg izvoza u odnosu na uvoz.

Ukupni izvoz Županije u 2007. godini iznosio je 835,7 milijuna USD, što predstavlja povećanje vrijednosti izvezeno robe za 22,5% u odnosu na 2006. godinu. Istodobno, uvoz u Županiju iznosio je 752,2 milijuna USD (rast od 14,1%), tako da je ostvaren vanjskotrgovinski suficit Županije 2007. godine iznosio 83,8 milijuna USD te time svrstava na drugo mjesto po višku robne razmjene s inozemstvom (Tablica 5.). Kako bi se pobliže prikazala važnost vanjskotrgovinskog suficita, bitno je napomenuti kako je 2007. godine u Hrvatskoj samo pet županija ostvarilo višak robne razmjene (Sisačko-moslavač-

Tablica 4. Najbogatije općine u 2007. godini

Grad/Općina	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih
Zagreb	29.953	366.586
Split	5.474	43.998
Rijeka	4.085	36.413
Osijek	2.093	25.286
Varaždin	1.365	23.445
V. Gorica	1.129	11.131
Pula	2.184	15.782
Zadar	1.564	13.953
Sv. Nedelja	466	5.489
Čakovec	1.010	14.023

Izvor: Fina⁴

Tablica 5. Robna razmjena Varaždinske županije s inozemstvom po godinama (u tis. USD)

Godina	Izvoz	Uvoz	Saldo
2003.	366.181	510.682	-144.501,00
2004.	523.918	627.170	-103.252,00
2005.	538.560	608.584	-70.024,00
2006.	682.394	658.827	23.567,00
2007.	835.827	752.260	83.567,00
I-VI.2008.	495.973	428.633	67.340,00

Izvor: Državni zavod za statistiku

ka, Varaždinska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska i Osječko-baranjska županija) (DZS,

Tablica 6. Kretanje nezaposlenosti u Varaždinskoj županiji

Godine / mjeseci	2005.	2006.	2007.	2008.	Indeks 2006./2005.	Indeks 2007./2006.	Indeks 2008./2007.
I.	10.925	10.251	8.961	7.545	93,8	87,4	84,2
II.	10.976	10.094	8.878	7.342	92	88	82,7
III.	10.810	9.857	8.500	7.151	91,2	86,2	84,1
IV.	10.444	9.424	8.137	6.900	90,2	86,3	84,8
V.	10.071	9.013	7.863	6.672	89,5	87,2	84,9
VI.	9.859	8.854	7.644	6.493	89,8	86,3	84,9
VII.	10.051	8.765	7.774	6.560	87,2	88,7	84,4
VIII.	10.045	8.810	7.718	6.651	87,7	87,6	86,2
IX.	10.017	8.947	7.608	6.480	89,3	85	85,2
X.	9.997	8.981	7.371	6.537	89,8	82,1	88,7
XI.	9.961	8.814	7.333	0	88,5	83,2	0
XII.	10.099	8.800	7.334	0	87,1	83,3	0

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

2008.). Osim prethodnih pokazatelja, pokazatelj uspješnosti gospodarstva može biti i stopa nezaposlenosti. Kretanje nezaposlenosti u Varaždinskoj županiji prikazano je u sljedećoj tablici.

U siječnju 2005. godine u Varaždinskoj županiji bilo je registrirano ukupno 10.925 nezaposlenih osoba, dok se tri godine kasnije ta brojka smanjila na 7.545 osoba, što je za 30,93% manje u odnosu na 2005. godinu. Krajem listopada 2008. godine evidentirano je ukupno 6.537 nezaposlenih osoba što je smanjenje broja nezaposlenih osoba za 11,3% u odnosu na isto razdoblje u 2007. g. (Tablica 6.).

4. Poslovne zone

Poslovne zone su mjesta koja dugoročno rješavaju potrebe poduzetnika za poslovnim prostorom te im omogućuju zajedničko korištenje infrastrukture i pospješuju njihovo međusobno povezivanje. Zone predstavljaju nezaobilazan segment razvoja i napretka svake moderne regije te kao takve postaju pokretačka snaga gospodarstva. Osnivanjem i razvojem poslovnih zona potiče se konkurentno gospodarstvo čiji je cilj povezivanje u europski i globalni sustav tržišnog natjecanja. Zone se mogu svrstati u četiri skupine:⁴

1. specijalizirane zone u koje spadaju tehnološki centri/parkovi, inkubatori, centri za transfer tehnologije i zone specijalizirane za određene djelatnosti;

2. industrijske zone, gdje spadaju veća područja s velikom koncentracijom industrije u kojima prevladavaju velika poduzeća;
3. poduzetničke zone u koje spadaju područja s velikom koncentracijom prvenstveno malih poduzeća;
4. slobodne zone – prema Zakonu o slobodnim zonama⁵ zona je dio teritorija Hrvatske koji

⁴ Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo, Hrvatska gospodarska komora, Vodič za mala i srednja trgovačka društva, Zagreb, 2003.

⁵ Narodne novine (1996) Zakon o slobodnim zonama: Narodne

je posebno ograđen i označen te u kojemu se gospodarske djelatnosti obavljaju uz posebne uvjete.

Poslovne su zone značajan instrument poticanja i razvoja poduzetništva i općega gospodarskog rasta određene sredine. Za osnivanje i rad zona država, općina ili gradovi trebaju:

- osigurati početne aktivnosti od urbanističkih, komunalnih i drugih sadržaja kao i utvrđivanje prostornih uvjeta za rad zona
- organizirati uključivanje javnih poduzeća za izradu i opremanje osnovnom infrastrukturom (asfaltni prilazi, elektrifikacija, telefonska mreža, komunalna mreža i sl.).

4.1. OPĆENITO O SLOBODNIM ZONAMA

Slobodna zona je institut za privlačenje stranoga kapitala i suvremene tehnologije, a time i povećanja zaposlenosti i poboljšanja gospodarskog položaja zemlje. Slobodne zone otvaraju se radi posebnih carinskih i poreznih olakšica koje omogućavaju jednostavnije, brže i povoljnije uvjete poslovanja u tom području u odnosu na druga područja gdje takvi uvjeti ne postoje. Zone se osnivaju s ciljem poticanja proizvodnje i međunarodne trgovine te dinamiziranja ukupnoga gospodarskog razvoja zemlje. Slobodna zona predstavlja instrument državne gospodarske politike kojom se nastoje riješiti problemi i poteškoće u različitim sektorima gospodarstva, vanjske trgovine, deviznog poslovanja, vanjske i unutarnje zaduženosti. Pomoću instituta slobodne zone želi se:

- smanjiti nezaposlenost
- riješiti pitanje adekvatno obrazovane i visokoškoložane radne snage
- smanjiti odlazak i emigraciju mladih, stručnih i obrazovanih kadrova
- riješiti problem razvoja nedovoljno razvijenih područja i regija
- popunjavati državni proračun
- poticati izvoz proizvoda i usluga, a smanjiti uvoz.

Razvoj i uspješnost slobodnih zona ovisi o velikom broju čimbenika koji se mogu podijeliti na vanjske i unutarnje:⁶

- a) vanjski čimbenici

- položaj i prometna povezanost
 - tehnička opremljenost prometnica i prijevoznih sredstava
 - političko-ekonomska povezanost zemlje i njezina važnost u međunarodnoj razmjeni
 - stimulativne mjere ekonomske politike za izvoznu orijentaciju
 - jeftina radna snaga
 - situacija na tržištu i tržišni faktori
- b) unutarnji čimbenici
 - izbor lokacije za zonu
 - izbor kvalitetnih programa za rad u zoni
 - organizacija rada u zoni
 - poslovna politika zone
 - poslovno povezivanje osnivača i korisnika zone - suradnja zone s lokalnim vlastima.

Slobodna zona osniva se temeljem koncesije koju daje Vlada RH. Koncesija se daje na temelju javnog natječaja ili javnog prikupljanja ponuda. Osnivači mogu biti samo domaće pravne osobe, a korisnici domaće i strane pravne i fizičke osobe. Korisnici s osnivačem sklapaju ugovor o obavljanju gospodarske djelatnosti u zoni.

U slobodnoj zoni:⁷

- mogu se obavljati svi oblici trgovine s inozemstvom,
- roba se može slobodno uvoziti i izvoziti,
- roba može ostati neograničeno,
- za robu se ne plaća carina ni porez, niti se primjenjuju druge mjere gospodarske politike,
- stopa poreza na dobit smanjena je za 50% od propisane (sada iznosi 10%),
- ako korisnik gradi ili sudjeluje u gradnji infrastrukturnih objekata u zoni, u iznosu većem od milijun kuna, u prvih 5 godina je oslobođen poreza na dobit.

Za Hrvatsku je osnivanje slobodnih zona osobito važno zbog potrebe bržeg povezivanja s međunarodnim tokovima kapitala, robe, usluga i znanja, jačanja međunarodnoga tranzitnog prometa preko svojih luka i prometnica, poticanja inozemnih ulaganja i transfera tehnologije, povećanja izvoza roba i usluga te prijenosa razvojnih aktivnosti i koristi od slobodnih zona na gospodarstvo pojedinih regija Hrvatske.

Osamostaljenjem Hrvatske i prijelazom na tržišni sustav gospodarenja vrlo brzo je donesen prvi hrvatski Zakon o slobodnim zonama (NN 53 A/1991.) s tendencijom prilagodbe tržišnim uvjetima. U lipnju 1996. godine donesen je novi

Zakon o slobodnim zonama⁸ te su stvoreni temeljni uvjeti za razvoj slobodnih zona u Hrvatskoj. Svrha navedenog zakona je stvaranje uvjeta za osnivanje, poslovanje i razvoj slobodnih zona, koji su na razini suvremene poslovne prakse drugih zona u svijetu te omogućuju ostvarivanje postavljenih ciljeva. Slobodne zone regulirane ovim Zakonom pružale su Hrvatskoj jedinstvenu priliku da na brz i "bezbolan" način osigura značajno izravno ulaganje inozemnoga kapitala u tzv. greenfield investicije, modernih pa i visokih tehnologija, oživljavanje investicijskih i proizvodnih ciklusa te značajno povećanje izvoza.

Osim Zakona o slobodnim zonama, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva izdalo je dokument «Smjernice politike razvoja slobodnih zona u Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2013. godine» putem kojeg se određuje vizija i politika razvoja slobodnih zona u svrhu ostvarenja nacionalnih razvojnih prioriteta. Mjere su usmjerene ka maksimalnom povećanju potencijala svih postojećih slobodnih zona u Hrvatskoj radi povećanja ulaganja i zapošljavanja, proizvodnje i izvoza roba i usluga. Osim toga, dokumentom se želi povećati kvaliteta poslovnog okruženja i transformacija Hrvatske u regionalno središte za tehnološki napredne proizvodne i uslužne aktivnosti. Kako bi se ostvarili ovi ciljevi, potrebno je uskladiti sve nacionalne, regionalne i lokalne razvojne strategije i ciljeve.

5. Slobodna zona Varaždin

5.1. RAZLOZI OSNIVANJA

Slobodna zona Varaždin osnovana je radi poboljšanja poslovnih uvjeta kompanijama i poduzećima aktivnih u regiji te da osigura atraktivne uvjete za nove domaće i strane investitore. Ona predstavlja najveću izvozno orijentiranu greenfield investiciju u Hrvatskoj u kojoj će, do kraja 2008. godine, kada će Zona biti u potpunosti u funkciji, biti otvoreno više od 3.000 novih radnih mjesta, a nezaposlenost u Varaždinskoj županiji bit će manja od prosjeka u Europskoj uniji.⁹

Slobodna zona Varaždin jedna je od najmlađih hrvatskih slobodnih zona. Osnovana je u rujnu 2001. godine potpisivanjem Društvenog ugovora i Sporazuma o sufinanciranju izgradnje Slobodne

zone Varaždin između Ministarstva radova, obnove i graditeljstva Republike Hrvatske, Varaždinske županije, grada Varaždina i općine Trnovec Bartolovečki. Već 2002. godine započinje se s otkupom zemljišta (cca 400 parcela) u općini Trnovec Bartolovečki, a 2004. godine završena je parcelacija i počinju pripremi radovi za početak izgradnje infrastrukture. Početkom 2005. Slobodna zona počinje s radom, a kompletna izgradnja svih proizvodnih kapaciteta očekuje se do kraja 2008. godine.

U nastavku slijedi kratki pregled osnivača i njihov udjel u strukturi vlasništva (Varaždinska županija, 2008.):

1. Varaždinska županija – 25 % udjela u Društvu,
2. Grad Varaždin – 25 % udjela u Društvu,
3. Općina Trnovec Bartolovečki – 25 % udjela u Društvu,
4. „Varkom“ d.d. – 12,5 % udjela u Društvu,
5. „Termoplin“ d.d. – 12,5 % udjela u Društvu.

5.2. VIZIJA¹⁰

Osnovna vizija Slobodne zone Varaždin je da zona i njezino okruženje zadrže položaj najvažnije hrvatske lokacije za osnivanje i razvoj poduzetništva koje se temelji na novim tehnologijama.¹¹ Vizija Slobodne zone Varaždin postići će se na temelju razvoja visokokvalitetne fizičke infrastrukture, pružanje usluga vezanih za takav razvoj te privlačenjem obrazovane radne snage.

5.3. MISIJA

Misija označava osnovnu funkciju ili zadatak poduzeća po kojem se ono razlikuje od ostalih poduzeća. Dobro definirana misija je temelj za izvođenje ciljeva i ostalih planova prema točno definiranom planu. Misija Slobodne zone Varaždin glasi: "U Slobodnoj zoni Varaždin doprinosimo lokalnom i nacionalnom gospodarskom razvoju kroz osiguravanje fizičkog okruženja na svjetskoj razini i kroz pružanje kvalitetnih usluga podrške našim klijentima. Nastavit ćemo raditi kroz partnerstvo s ostalim tijelima, kako bismo osigurali da se razvojne potrebe naših poduzetničkih klijenata u potpunosti zadovolje. Nastavit ćemo s provedbom naših aktiv-

novine d.d., 44

6 Babić Krsto (1999) Slobodne zone u Republici Hrvatskoj, Pravnik 65-66. str. 125-133

7 Babić, 1999.

8 Zakon o slobodnim zonama, Narodne novine 44/1996

9 Dostupno na: http://www.varazdinska-zupanija.hr/index.php?option=com_content&task=detail&Itemid=10 (05. rujna 2008.)

10 Dostupno na: <http://www.slobodna-zona.hr/default/> (20. rujna 2008)

11 Dostupno na: www.slobodna-zona.hr/default/ (20. rujna 2008)

nosti s integritetom i na profesionalan način.¹²

5.4. CILJ OSNIVANJA ZONE

Osnovni cilj osnivanja Slobodne zone je osim značaja za gospodarski razvoj Varaždinske županije, privlačenje kapitala i potencijalnih investitora, izgradnja poslovnih objekata, vidljiv i u sljedećem:¹³

- povećanje broja zaposlenih (za cca. 3.000 novih radnih mjesta)
- povećanje izvoza (za oko trećinu pošto je proizvodnja u zoni gotovo 100% izvozno orijentirana)
- povećanje BDP i standarda ljudi u županiji, a i šire regije
- dovođenje novih tehnologija i uvođenje europskih/svjetskih standarda u procesu proizvodnje
- dovođenja svježeg kapitala u županiju - samo za izgradnju i opremanje potrebnih objekata preko 100 milijuna eura
- prodor na svjetsko (globalno) tržište
- rizik cijelog poslovanja isključivo je na korisnicima zone bez ikakvih garancija države ili jedinica lokalne samouprave.

Više od 90 posto proizvodnje na području Slobodne zone namijenjeno je izvozu čime se i Varaždin ponovno potvrđuje kao najveći izvoznik u Hrvatskoj. U Slobodnoj zoni Varaždin radi 11 tvrtki i oko 3.000 zaposlenih, a tijekom 2008. godine ta bi brojka trebala biti oko 3.400 zaposlenih, što će nezaposlenost u Varaždinu sniziti ispod europskog prosjeka. U Slobodnoj zoni ostvaruje se 50 posto izvoza Varaždinske županije. 2007. godine ostvaren je izvoz od 350 milijuna eura, za razliku od 2006. godine u kojoj je izvoz bio 250 milijuna eura. Također, za usporedbu, izvoz 2005. godine iznosio je 200 milijuna eura, a 2004. godine 100 milijuna eura.¹⁴

Do sada je u zonu uloženo oko 100 milijuna eura. Kao jedina velika realizirana greenfield investicija u Hrvatskoj, Slobodna zona Varaždin postala je prepoznatljivi brand koji i dalje privlači ulagače i znatjeljnike koji bi željeli poslovati sa Zonom ili pak primijeniti njezin model uspješnosti i know-howa.

5.5. PREDNOSTI SLOBODNIH ZONA

U cilju poticanja ulaganja, uvođenja novih tehnologija i opreme, modernizacije i industrijskog povezivanja te poticanja razvoja i zapošljavanja donesen je Zakon o slobodnim zonama u kojem su posebno naglašene olakšice i obveze za djelatnosti koje se obavljaju u slobodnim zonama. U nastavku slijedi nekoliko važnijih članaka za korisnike slobodnih zona:

- oslobođenje obveza plaćanja carine i poreza kao i drugih obveza za sve isporuke u slobodnu zonu (članak 27. Zakona o slobodnim zonama navodi: "Za robu smještenu u zoni, koja nije namijenjena prometu na domaćem tržištu ili je u zoni uporabljena ili potrošena sukladno Zakonu, ne plaća se carina i porez niti primjenjuju druge gospodarske politike");
- oslobođenje od plaćanja poreza na dobit (članak 36. Zakona o slobodnim zonama; korisnik zone koji gradi ili sudjeluje u gradnji infrastrukturnih objekata u zoni u iznosu većem od 1.000.000,00 kn u prvih pet godina poslovanja u zoni oslobođen je plaćanja poreza na dobit),
- ostali korisnici u zoni plaćaju porez na dobit u visini 50 % od propisane stope (članak 15. Zakona o porezu na dobit);
- neograničeno vrijeme za skladištenje robe (članak 27. Zakona o slobodnim zonama navodi: "Roba smještena u zoni može ostati u zoni vremenski neograničeno, osim određenih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda za koje Vlada može posebnom odlukom propisati ograničenje rokova smještaja u zoni").

Razlozi investiranja u Slobodnu zonu Varaždin leže u činjenici kako nema poreza na dobit, velike su porezne olakšice, tvrtka se ne mora registrirati u Hrvatskoj i uvoz opreme je bez carine. Domaći i strani kapital potpuno su izjednačeni, moguće je pravo stjecanja vlasništva nad nekretninama i slobodan je prijenos dobiti u inozemstvo. Efikasno i promptno funkcioniranje tijela gradske uprave te već spomenute prednosti dodatno su privukle strana ulaganja. Osnivanjem Slobodne zone, privlačenjem ulaganja, praćenjem i servisiranjem investitora u svim fazama i na svim nivoima te evaluacijom efekata ovakvog rada i pristupa gospodarskom razvoju, povećana je djelotvornost i inovativnost, poboljšana konkurentnost, omogućena kvalitetnija razmjena informacija, novih saznanja uz održiv

porast produktivnosti, što će u konačnici rezultirati većom dodanom vrijednošću koja bi građanima mogla osigurati brži porast životnog standarda. U prilog tome ide i činjenica kako su dosadašnji investitori iz sektora proizvodnih djelatnosti i planiraju otvoriti od 50 do čak 2.200 novih radnih mjesta ukupne vrijednosti investicija od 500.000 eura do 24 milijuna eura (Tablica 7.).

Kako bi se održala ova razina poslovanja i investiranja, potrebno je i dalje raditi na inovativnostima i novim proizvodima, visokoj kakvoći proizvoda, širenju na države regije, razvoju trgovačkih marki proizvoda, stranim ulaganjima, trgovačkom transferu te zaštiti okoliša.

Tablica 7. Investitori u Slobodnu zonu Varaždin

Najznačajnije tvrtke	Djelatnost	Predviđeni broj zaposlenih	Vrijednost ulaganja
Work-ing d.o.o.	Rasklopni ormari, sklopke, el. pribor, umreženja	50 – 100	500 000 €
Meteor grupa	Proizvodnja fasadnih panela	cca. 100	3 mil €
Oprema intercom d.o.o.	Proizvodnja uređaja u ugostiteljstvu	150 – 200	2–3 mil. €
Hoegger AG	Proizvodnja uređaja u prehrambenoj industriji	150 – 200	5 mil. €
Zrinski tehnologija d.o.o.	Proizvodnja implantata, laboratorijskig i dr. pribora	cca 100	5 mil. €
Matrex trade d.o.o.	Izrada proizvoda od lima	cca 80	1 mil. €
Gumiimpex-GRP d.o.o.	Reciklaža i proizvodi od gume	cca. 150	5 mil. €
BHS Coruggated d.o.o.	Proizvodnja strojeva za izradu valovite ljepenke	200 – 300	5-10 mil. €
Boxmark Leather d.o.o.	Kožna sjedala za automobile	2.200	24 mil. €
Obo Bettermann d.o.o.	El.sistemi za spajanje, zaštitu od prenapona, požara		
Hanjes d.o.o.	Proizvodnja dijelova za tramvaje, vlakove, vage		

Izvor: Slobodna zona Varaždin, obradili autori

Slobodna zona Varaždin, kao i sva ostala poduzeća, mora imati viziju budućnosti. Zona je u stalnom procesu razvitka, što znači da se i dalje priprema građevinsko zemljište radi proširenja. Radi razvoja slobodne zone, kao i ukupnoga gospodarstva Varaždinske županije i ove regije, zona mora poticati razvoj poduzetništva i investicija, brinuti se o što većem izvozu, efikasno koristiti domaće resurse te kontinuirano poticati obrazovanje kadrova i radne snage. Također, radi privlačenja investicija potrebno je poticanje malog i srednjeg poduzetništva, razvitak novih proizvodnji i tehnologija. Temeljne smjernice razvitka Slobodne zone možemo prikazati u nekoliko kratkih crtica:

- poticanje malog i srednjeg poduzetništva
- razvitak novih proizvodnji i tehnologije
- razvoj clustera i regionalno povezivanje

- stimuliranje ulaganja na gradskoj razini
- veće korištenje domaćih inputa u industrijskoj proizvodnji
- razvitak ljudskih resursa
- poticanje privatne inicijative i zapošljavanja u svim djelatnostima.

Slobodne zone i razvoj poduzetništva na području Varaždina teško je uspostaviti ako takav razvoj ne prati i kvalitetno školstvo jer obrazovanje predstavlja veliku korist, a time i dobit za gospodarstvo – visok stupanj obrazovanja omogućava konkurentnost gospodarstva i zaposlenih. Grad Varaždin i Županija od samog su početka u cijelu priču uključili i školstvo. Posve je jasno da će kadrovi biti presudni za kvalitetan gospodarski razvoj varaždinskog kraja, a naročito specifični kadrovi za obavljanje pojedinih djelatnosti koje sve do dolaska stranih tvrtki nisu imali prioritete. Zbog svega

¹² Dostupno na: www.slobodna-zona.hr/default/ (20. rujna 2008.)

¹³ Dostupno na: <http://www.varazdin.hr/gospodarstvo> (10. listopada 2008.)

¹⁴ Dostupno na: <http://www.slobodna-zona.hr> (05. rujna 2008.)

toga je grad prije nekoliko godina stupio u vezu s Visokom i srednjom elektrostrojarskom školom, Srednjom strukovnom školom i s voditeljem Tehnološkog parka kao i s ostalim institucijama koje nude cjeloživotno obrazovanje.

6. Tehnološki park Varaždin

Tehnološki park predstavlja mjesto povezivanja poduzetnika i raznih stručnjaka u svrhu ostvarivanja gospodarske djelatnosti koja se temelji na novim tehnologijama. Komercijalizacija tehnološkog znanja i stvaranje gospodarskih subjekata koji će ostvarivati visoke dobiti zahvaljujući primjeni novih tehnologija, predstavljaju glavne ciljeve osnivanja tehnološkog parka.

Tehnološki parkovi osnivaju se u blizini visokoobrazovanih institucija i istraživačkih centara te su u pravilu planski organizirani i infrastrukturno opremljeni kako bi se privuklo vrhunske stručnjake, ali i mlade talente koji se u takvoj okolini dalje usavršavaju i obrazuju. Potrebno je spomenuti kako za razliku od sličnih institucija takve vrste, tehnološki parkovi naglasak stavljaju na tehnološki razvoj i znanstveno-istraživačke djelatnosti. Moglo bi se reći kako takvi parkovi predstavljaju inkubatore u kojima se osigurava koncentracija znanja, visoke tehnologije, obrazovanja te se sve povezuje s nacionalnim i svjetskim obrazovnim institucijama.

Ideja tehnoloških parkova i centara je da se u poticajnom okruženju osmisle i razvijaju novi proizvodi i usluge. Oni nastoje potaknuti sinergijski efekt koji pruža zajednički rad stručnjaka iz srodnih područja, a ima i svojevrsnu mentorsku ulogu za mlade tvrtke koje počinju s jednim čovjekom, a nerijetko se osamostaljuju s deset i više zaposlenih.

6.1. OSNIVAČI

Tehnološki park Varaždin pokrenut je 2003. godine na inicijativu Grada Varaždina, Varaždinske županije, HGK-Županijske komore Varaždin te Elektrostrojarske i Visoke elektrotehničke škole Veleučilišta u Varaždinu.¹⁵ Pri Elektrostrojarskoj školi ustrojen je Impulsni centar, a pri Veleučilištu Odjel Tehnološkog parka Varaždin. Na samom početku nije bilo konkretnih financijskih sredstava pa je stvoren tim ljudi koji su bili spremni raditi na

¹⁵ Dostupno na: <http://www.tp-vz.hr/hr/> (10. rujan 2008.)

volonterskoj osnovi. Projekt je predstavljen u dvije faze:

1. osnivanje Impulsnog centra
2. ustrojavanje Tehnološkog parka.

Globalno gledajući, svrha i cilj pokretanja projekta Tehnološki park Varaždin su sljedeće prednosti koje donosi takav projekt:

- doprinosi gospodarskom razvoju grada, županije i regije
- stvaranje novih poduzetničkih subjekata
- otvaranje novih radnih mjesta
- razvoj novih tehnologija i znanja
- porast kvalitete obrazovanja
- tehnološki razvoj i znanstveno istraživačke djelatnosti.

Postoje mnogobrojni razlozi zbog čega se pristupilo osnivanju Tehnološkog parka. Prvenstveno se željelo osigurati integralni sustav prostora, stručnjaka, infrastrukture i usluga koji bi bili fokusirani na razvoj novih gospodarskih aktivnosti. Također, postoje i sljedeći razlozi:

- ponuditi inkubacijske programe temeljene na novim tehnologijama
- osigurati marketinšku promociju inkubacijskih programa
- osigurati sustav financiranja realizacije inkubacijskih programa povezivanjem s financijskim institucijama i potencijalnim investitorima.

6.2. CILJEVI

Ciljevi koji se žele postići:¹⁶

- razvoj novih gospodarskih aktivnosti temeljenih na novim tehnologijama
- uspostava centra za inovativnih start-up poduzeća te unapređenje postojećih tehnološki inovativnih poduzeća
- komercijalizacija znanja koncentriranog na učilištima u okruženju Tehnološkog parka
- podići kvalitetu obrazovanja na učilištima u okruženju TP-IC povratnim djelovanjem komercijalizacije znanja
- povezivanje poduzeća, obrazovnih institucija, razvojnih agencija i inovativnih pojedinaca
- identifikacija tehnološki inovativnih projekata i motivacija za pokretanje inkubacijskog procesa
- poticati prestrukturiranje gospodarstva regije
- doprinijeti gospodarskom razvoju regije
- otvaranje novih radnih mjesta.

Tehnološki park je inicijativa za prijenos znanja

¹⁶ Dostupno na: <http://www.tp-vz.hr/hr/> (10. studeni 2008.)

koncentriranog na učilištima direktno u gospodarstvo, a zamišljena je kao pomoć poduzetnicima u razvoju proizvoda i usluga primjenom novih tehnologija, ponajprije onih vezanih za informacijske znanosti, ali ne samo njih.¹⁷

6.3. VIZIJA

„Postati vodeći inkubator u regiji koji će djelovati kao potporno okruženje za razvoj inovativnog i konkurentnog tehnološkog poduzetništva.“¹⁸

6.4. MISIJA

Doprinos razvoju tehnološki inovativnoga gospodarstva.¹⁹

U Tehnološkom parku Varaždin se osim smještaja poduzetnicima nude i druge raznovrsne usluge: usluge poslovnog savjetovanja, grafičke obrade i vizualizacije poduzeća, informatičke usluge, usluge specijaliziranih laboratorija, centara za prototipiranje, usluge patentiranja i financiranja, marketinga, računovodstva i slično.

Tehnološki park Varaždin služi za uspostavu inkubacijskog centra za inovativna tehnološka start-up poduzeća, uspostavu mehanizma za unapređenje postojećih tehnološki inovativnih poduzeća, poboljšanje transfera znanja s učilišta i razvojnih centara u gospodarstvo, umrežavanje tvrtki, obrazovnih institucija, razvojnih agencija i inovativnih pojedinaca te za promjenu percepcije prema inovativnosti kao temelju novoga gospodarstva.

U Tehnološkom parku provodi se predinkubacija, proces inkubacije te postinkubacija, a u svakoj se od tih faza pokreću aktivnosti u kojima se sustavno pristupa komercijalizaciji tehnološke inovacije kao kompleksnom problemu. Aktivnosti započinju već samim osveščivanjem studenata na visokoškolskim ustanovama, a sežu sve do pronalaska zemljišta za tvrtke koje su završile proces inkubacije. Osim toga, jedan od ciljeva parka je ne prekinuti suradnju izlaskom iz inkubatora, već ju nastaviti i prolongirati na korist Tehnološkog parka, poduzeća koje je “maturiralo” i onih stanara koji se nalaze u inkubaciji.

Tehnološki park Varaždin usmjerava se na grupu

¹⁷ Šimunko, J. (2005) Otvoren tehnološki park u Varaždinu, Međimurske novine

¹⁸ Dostupno na: <http://www.tp-vz.hr/hr/64/vizija/> (10. studeni 2008.)

¹⁹ Dostupno na: <http://www.tp-vz.hr/hr/45/misija-vizija-ciljevi/> (10. studeni 2008.)

ljudi koji imaju znanja, kojima je osiguran dotok znanja, imaju dobru vezu s gospodarstvom, osnove za ostvarivanje patenata te posjeduju projekte ili proizvode prikladne za inkubacijski proces, odnosno žele usluge koje im se nude. To su studenti, istraživači, znanstvenici, laboranti, stručnjaci, eksperti, kreativni pojedinci, izumitelji i ljudi s dobrim poduzetničkim idejama, investitori i slično.

Prema istraživanjima koje je proveo Poduzetnički inkubator BIOS većina inkubatora kao svoju misiju navode pomaganje poduzetnicima-početnicima kroz najam poslovnih prostora i pružanje dodatnih usluga vezanih uz poslovanje. Osim toga, navode se i ostali ciljevi kao što su razvoj novih tehnologija te komercijalizacija inovacija. Najvažniji čimbenici za uspješan rad parkova i inkubatora predstavljaju stabilni izvori financiranja te kontinuirana edukacija i rad s poduzetnicima kao i želja za povećanjem prostora za iznajmljivanjem. Potrebno je napomenuti kako za osnivanje i rad poduzetničkih inkubatora i tehnoloških parkova ključnu ulogu predstavlja institucionalna potpora od strane općine, gradova, županija, ministarstva.

Od početnih 14 zaposlenih, danas u Tehnološkom parku Varaždin radi već 57 zaposlenih. Riječ je o malim tvrtkama, a ukupno ih je registrirano 17 te ih je još šest u postupku registracije. Te se tvrtke bave područjem mobilne i fiksne telefonije (tri tvrtke), mrežnim servisima (SMS, Gataway) jedna tvrtka, informatičkom tehnologijom u tekstilnoj industriji (jedna tvrtka), elektronikom i informatikom (pet tvrtki, od projekta arhiviranja dokumenata za Porsche do vlastitih elektrotehničkih proizvoda, te informacijskim tehnologijama za Novell i Linux) te po jedna tvrtka u području virtual realitya u građevinarstvu, rashladne tehnologije, IT u turizmu te robotiziranih skladišta. Zanimljivo je što su osnivači tih tvrtki poslovni ljudi iz Švicarske (pet tvrtki), Njemačke i Hrvatske. Drugim riječima, za e-znanje je manje važno gdje se tvrtka nalazi, a ujedno nije neophodan niti pogon većih dimenzija.

7. Biotehnološki park

U bliskoj budućnosti Biotehnološki park predstavlja značajan projekt na području grada Varaždina. Na lokaciji Brezje podići će se dvadesetak velikih biofarmaceutskih postrojenja te zaposliti oko 1.000 visoko kvalificiranih stručnjaka. Ciljevi koji se žele

ostvariti ovim projektom su višestruki:²⁰

- stvoriti adekvatnu lokaciju za dolazak velikih multinacionalnih korporacija kao i malih poduzeća koja su tek osnovana
- preusmjeriti se na razvoj poduzeća koja se bave biotehnologijom, farmaceutikom te informacijsko-komunikacijskim tehnologijama
- povezivanje s obrazovnim institucijama te drugim tehnološkim parkovima u susjednim zemljama
- uspostava kontakata s raznim akademskim institucijama, vladinim i nevladinim organizacijama, ali i drugim relevantnim tijelima lokalne i regionalne uprave.

Izgradnjom i samim početkom rada na ovom projektu pridonijet će se povećanju zaposlenosti u ovom dijelu Republike Hrvatske, kao i rast investicija, ali i rast konkurentnosti varaždinske regije i RH kao i značajan porast regionalnog BDP-a. U budućnosti se može očekivati kako će park postati jedan od važnijih europskih cenara izvrsnosti u području biotehnologije i bio-znanosti. Lokacija Brezje koja se nalazi 5 kilometara južnije od grada Varaždina i samo nekoliko kilometara od autoceste Budimpešta-Varaždin-Zagreb-Rijeka odabrana je zbog blizine međunarodnog i lokalnog aerodroma, autoceste, željeznice te visokotehnološkog okruženja. U prve tri godine investirat će se 20 milijuna eura, a do kraja razvoja parka od 100 do 150 milijuna eura. Očekuje se da će park u punom pogonu zapošljavati neposredno 1.500 radnika, a posredno još 500. Doprinos hrvatskom bruto proizvodu trebao bi biti 250 milijuna eura, odnosno 1,1 posto današnjeg BDP-a.²¹

Prednosti izgradnje biotehnološkog parka su višestruke. Na zemljištu približne veličine 100 hektara nudit će se potpuno infrastrukturno opremljene čestice na kojima će se moći izgraditi veliki proizvodni pogoni, ali i manji uredski, tj. laboratorijski objekti. Kompletan park bit će opremljen cjelokupnom komunalnom infrastrukturom, a također se razmatra mogućnost prolaska nekih ruta javnog prijevoza, čime bi se poboljšali prilazi objektima, smanjili zahtjevi za parkiranjem vozila, ali i pridonijelo očuvanju okoliša. Kao značajnije prednosti izgradnje biotehnološkog parka mogu se izdvojiti sljedeće:

- obrazovana radna snaga
- snažan razvojni tim s međunarodnim isku-

- stvom
- izvrsna lokacija
- kvalitetne mjere poticanja ulaganja
- vrhunski objekti
- visoka kvaliteta života.

Biotehnološki park će u potpunosti zaživjeti u roku od 7 godina i zaposlit će oko 1.500 novih djelatnika, od čega će preko 60 % činiti inženjeri, magistri i doktori znanosti. Zbog potrebe velikog broja visokoobrazovanih ljudi u parku je nužna suradnja s varaždinskim veleučilištem i zagrebačkim sveučilištem, kao i drugim znanstvenim i obrazovnim institucijama, koje će pridonijeti podizanju konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva. Na temelju danih činjenica može se zaključiti kako se radi o zahtjevnoj i kvalitetnoj investiciji koja će osigurati dodanu vrijednost i povećanje osobnih dohoda djelatnika te tako direktno utjecati na povećanje životnog standarda grada i cjelokupne regije.

8. Zaključak

U radu su prikazane poslovne zone kao jedan od neophodnih čimbenika razvoja Varaždinske županije. Predočeni podaci jasno dokazuju kako na gospodarski razvoj Varaždinske županije utječu postojeće poslovne zone. Zbog svojih konkurentskih prednosti Varaždin je postao meka za brojne domaće i strane ulagače, a u posljednje vrijeme dolaze ulagači s inovativnim tehnologijama. Dolaskom novih ulagača sa suvremenim tehnologijama smanjuje se udjel niskoakumulativne i radno intenzivne industrije karakteristične za Varaždin. Bogata kulturna povijest i neprekinute gospodarske aktivnosti, započete obrtima i trgovinom, a danas obilježene najatraktivnijim slobodnim zonama u Hrvatskoj i Tehnološkim parkom, odredile su današnji Varaždin kao grad kojega njegove obrazovne, gospodarske i kulturne aktivnosti nominiraju za središte regije.

Varaždinska županija, kao i grad Varaždin, svojim dobrim strateškim položajem te preduvjetima koji su stvoreni u poslovnim zonama ima sve realne pretpostavke za ubrzani gospodarski razvoj. Poznatiji kao grad baroka, kulture, tradicionalnog Špancirfesta, Varaždin je u kratko vrijeme postao najpoželjnijom investicijskom zonom i oglednim primjerom za ostatak Hrvatske. Uspjeh grada Varaždina kao i Varaždinske županije leži u činjenici kako je intenzivnom gradnjom infrastrukture te suradnjom lokalnih, županijskih i državnih vlasti u poticanju ulaganja postigao zavidan gospodarski rast.

Varaždinska županija je prepoznala važnost i potrebu za cjeloživotnim obrazovanjem kao preduvjetom gospodarskog razvitka. Cjeloživotnim učenjem razvijamo vještu, prilagodljivu, fleksibilnu radnu snagu, čime se višestruko povećava mogućnost zapošljavanja. Poticanje razvoja poduzetništva kao pokretačke snage lokalnog i regionalnog održivoga gospodarskog razvoja, povećanje broja gospodarskih subjekata kao i poboljšanje njihovih poslovnih rezultata te povećanje konkurentnosti poduzetnika, porasta zaposlenosti te povećanje udjela proizvodnje u ukupnom gospodarstvu Varaždinske županije predstavljaju glavne segmente na koje se oslanja politika razvitka Varaždinske županije.

Varaždinska županija, kao i grad Varaždin, donijela je niz programa i dokumenata koji predstavljaju skup mjera i aktivnosti kako bi se stvorile financijske, prostorne, kadrovske i druge pretpostavke za razvoj gospodarstva županije. Najveći dio aktivnosti usmjeren je na kreditiranje poduzetnika te stvaranje poduzetničke infrastrukture (poduzetničke zone, poduzetničkog centra, poduzetničkih inkubatora i sl.) jer stvaranjem i osnivanjem poduzetničkih zona jedinice lokalne samouprave osiguravaju brži lokalni gospodarski razvoj sukladno svojim prostornim i

Literatura

1. Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama (2008) Financijska agencija, Dostupno na: <http://www.fina.hr/Default.aspx?sec=1279>, (10. listopada 2008.)
2. Babić, K. (1999) Slobodne zone u Republici Hrvatskoj, Pravnik 65-66
3. Biotehnološki park Varaždin najveća je greenfield investicija u Hrvatskoj (2006) Dostupno na: <http://www.liderpress.hr/Default.aspx?sid=4710> (10. listopada 2008.)
4. Deset najbogatijih općina u Hrvatskoj (2008) Dostupno na: http://www.totalportal.hr/article.php?article_id=217622 (05. rujna 2008.)
5. Gospodarski i ekonomski razvoj Varaždina, Dostupno na: <http://www.varazdin.hr/gospodarstvo/index.html> (10. rujna 2008)
6. Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Varaždin (2004) Gospodarstvo Varaždinske županije 1996.-2003., Varaždin
7. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2008) Mjesečni statistički bilten 9, XXI (2008)
8. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2008) Mjesečni statistički bilten 10, XXI (2008)
9. Narodne novine (1996) Zakon o slobodnim zonama: Narodne novine d.d., 44
10. Narodne novine (2006) Zakon o poticanju ulaganja: Narodne novine d.d., 138
11. Narodne novine (2007) Uredba o poticaju ulaganja: Narodne novine d.d., 64
12. O slobodnim zonama opečnito. Dostupno na: <http://zone.mingorp.hr/slobodne/pzopcenito.htm> (10. rujna 2008.)
13. Pocrnić Mlakar, S. (2006) Četiri gospodarske zone pretvaraju Varaždin u najvećeg izvoznika, Lider, 25. Kolovoz 2006., Dostupno na: <http://www.liderpress.hr/Default.aspx?sid=6040> (10. rujna 2008)
14. Predstavljanje projekta Tehnološki park u Varaždinu (2006) Dostupno na: http://www.varazdin.hr/vijesti/2006/20060505_tehnoloski_park.html
15. Rang lista najuspješnijih općina (2008.), FINA, Dostupno na: <http://www.fina.hr/Default.aspx?art=9114&sec=1327> (05. rujna 2008.)
16. Ranogajec, B., (2007). Iz slobodne zone Varaždin 50% izvoza županije, Poslovni dnevnik., Dostupno na: <http://www.poslovni.hr/40907.aspx> (15.

²⁰ Dostupno na: <http://www.varazdinpark.com/homePage.php?view=what&setLocale=4> (10. listopad 2008.)

²¹ Pocrnić Mlakar, S. (2006) Četiri gospodarske zone pretvaraju Varaždin u najvećeg izvoznika, Lider poslovni tjednik, 25.08.2006.

- rujna 2008.)
17. Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom po županijama, gradovima i općinama (2008), Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Priopćenje broj.4.2.5
 18. Robna razmjena Republike Hrvatske s inozemstvom po županijama, gradovima i općinama (2008), Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Priopćenje broj.4.2.2/2 Dostupno na: http://www.dzs.hr/hrv/publication/2007/4-2-1_4h2007.htm (05. rujna 2008.)
 19. Strani investitori u Varaždinskoj županiji Dostupno na: <http://www.varazdinska-burza.hr/index.cgi?A=P&TIP=ulaganja> (05. rujna 2008)
 20. Šimunko, J. (2005) Otvoren tehnološki park u Varaždinu, Dostupno na: http://www.mnovine.net/index.php?option=com_content&task=view&id=404 (10. rujna 2008.)
 21. Šošarić, E. (2004) Varaždinska zona izvozit će 500 milijuna eura godišnjem, Nacional, 07. prosinac 2004., br. 473 Dostupno na: <http://www.nacional.hr/articles/view/11222/3/> (13. rujna 2008)
 22. Šošarić, E. (2004) Varaždin raj za strane investitore, Nacional, 18. svibnja 2004., br. 444, Dostupno na: <http://www.nacional.hr/articles/view/10997/> (13. rujna 2008)
 23. Što su slobodne zone? Dostupno na: http://www.business-navigator.biz/poslovni centri/sto_su_slobodne_zone (10. rujna 2008)
 24. Tehnološki park Varaždin d.o.o., Dostupno na: <http://www.tp-vz.hr/hr/55/kontakt/> (10. listopada 2008.)
 25. Tehnološki park u Varaždinu prvi IT inkubator u RH (2006) Dostupno na: [http://www.poslovni.hr/12347.aspxTomljenović, N. \(2008\) Varaždin ima najmanju stopu nezaposlenosti, Nacional \[online\], Dostupno na: http://www.nacional.hr/articles/view/46622/](http://www.poslovni.hr/12347.aspxTomljenović, N. (2008) Varaždin ima najmanju stopu nezaposlenosti, Nacional [online], Dostupno na: http://www.nacional.hr/articles/view/46622/) (10. listopada 2008.)
 27. U Biotehnoškome parku u Brezju zaposlit će se 1.000 ljudi (2005) Dostupno na: <http://www.varazdin-online.com/u-biotehnoškome-parku-u-brezju-zaposlit-ce-se-1-000-ljudi/gospodarstvo/2094/> (05. rujna 2008)

*Vladimir Cini, Ph. D.,
Faculty of Economics*

*Dušan Varga, B. Sc. (Econ.),
Vindija PLC, Varaždin*

BUSINESS ZONES – ESSENTIAL ELEMENTS OF VARAŽDIN COUNTY ECONOMIC DEVELOPMENT

SUMMARY

The work points to the influence of business zones on local and regional development of an area. The business zones influence the contemporary economy and simultaneously attract foreign investors into certain area who will contribute to the economic development. Raising efficiency and competitiveness on local and foreign market represents the key developmental question. While creating competitive position, the role of state is important as well as the roles of local units of government and self-government. In a short period, the City of Varaždin has become a desirable investment zone and a model example for the rest of Croatia. Thanks to excellent transportation position where there are crossings of European transportation corridors and vicinity of many countries and busy people, the Varaždin County (hereinafter County) is an area of dynamic development that is open to new way of thinking and ready for quick changes.

The work is structurally divided in two parts. The first part gives the short analysis of the current economic situation of the City of Varaždin and Varaždin County. The second part defines the notion and sort of business zones as well as their characteristics and basic reasons and aims of their establishment. The current operations of Varaždin Free Zone as the most developed one in this part of Croatia is also shown.

In addition to entrepreneurial zones on the area of Varaždin there is also Technological Park that represents an important segment of attracting young highly educated professional personnel who, with their ideas in newly established enterprises, cannot survive on the market unless they are given initial help. In the end of this work, there is short survey of a future project – Biotechnological Park. This project will be of exceptional importance for the development of economy and education in the northern part of Croatia.

KEY WORDS: business zones, technological park, regional development